

LaP.Gr
S7745e1

Ssymank, Paul
Elementary Polish
grammar. KEY.

S7745e1

Presented to
The Library
of the
University of Toronto
by

PROFESSOR B. E. SHORE

Method Gaspey-Otto-Sauer
for the study of modern languages

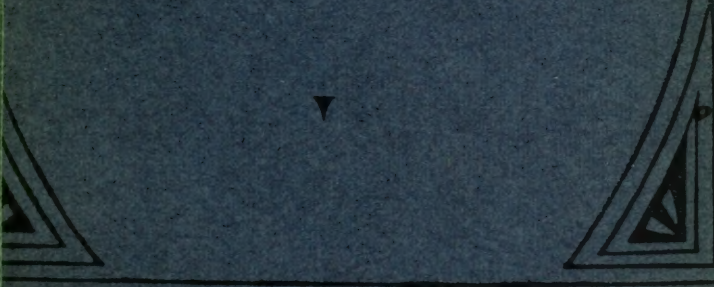

S s y m a n k

Key

to the

Elementary
Polish Grammar

Julius Groos, Heidelberg

LaP.Gr
S 7745el

Method Gaspey-Otto-Sauer.

Key

to the

Elementary

Polish Grammar

by

Professor Paul Ssymank, Phil. Dr.

Heidelberg.

Julius Groos, Publisher.

1921.

509815
1. 8. 50

7/10/1911
1911

The Gaspey-Otto-Sauer Method has become my sole property by right of purchase. These books are continually revised. All rights, especially those of adaptation and translation into any language, are reserved. Imitations and fraudulent impressions are forbidden by law. Suitable communications always thankfully received.

Heidelberg.

Julius Groos.

oe . 8 . 1

1.

1. The surveyor is not attentive. 2. Fortune is blind.
 3. The carpenter is not industrious. 4. The Jesuit is wise.
 5. The woman is virtuous. 6. This man is quarrelsome.
 7. The councillor is cautious. 8. The robber is cruel.
 9. Men are virtuous. 10. Artisans are industrious. 11. Wives
 are diligent, husbands often are idle. 12. The peasant
 often is quarrelsome. 13. The surveyor is cautious. 14. The
 carpenter is diligent. 15. The treasurer is attentive. 16. The
 poet often is celebrated. 17. The bread is good. 18. My
 predecessor is good.

2.

1. Wieśniak jest cnotliwy i pilny. 2. Ta kobieta jest
 szczęśliwa. 3. Podskarbi jest ostrożny. 4. Ta kobieta
 jest ślepa. 5. Ten wielki poeta polski nazywa się Mickie-
 wicz. 6. Ostrożny dzierżawca gospodaruje pilnie. 7. Woje-
 woda poznański nazywa się Opaleński. 8. Mój dzier-
 żawca jest dobry. 9. Cieśla jest pilny. 10. Ten dozorca
 jest uprzejmy. 11. Chleb jest wielki. 12. Ten człowiek
 jest mądry, a ta kobieta jest piękna. 13. Ten wielki
 poeta francuski nazywa się Racine. 14. Ten chłop jest
 leniwy. 15. Ten poeta angielski jest sławny. 16. Ta
 pracowita i pilna kobieta nazywa się Józefa. 17. Grecki
 zbójca jest okrutny. 18. Jak się nazywa wielki poeta nie-
 miecki? 19. Gdzie jest chleb? 20. Moja żona nie jest
 kłótniwa.

Rozmowa.

Who is cruel?	The robber is cruel.
Who is attentive?	The surveyor is attentive.
Where is the carpenter?	The carpenter is there.
What is blind?	Fortune is blind.
Who is good?	Father is good.
Is the councillor wise?	Yes, sir, he is wise and dili- gent.
Is the treasurer polite?	Yes, sir, the treasurer is po- lite.

3.

1. The carriage is shut. 2. Life is short, art is long. 3. The soul is immortal. 4. The treasure is great. 5. He drinks wine and eats bread. 6. The law is necessary. 7. Coldness is disagreeable. 8. The carriage costs six hundred marks. 9. The body is mortal. 10. The rich man is avaricious. 11. The school is necessary. 12. Truth is (well) known. 13. A friend is as necessary as health. 14. The cap costs less than the hat.

4.

1. Szkoła jest zamknięta. 2. Kościół jest pełen (pełny). 3. Czapka kosztuje sześć marek. 4. Przykry głód i wielki mróz bogaczowi nie są znane. 5. Dozorca pije wino i je chleb. 6. Przyjaciół jest skarbem. 7. Dusza jest nieśmiertelna. 8. Światło jest potrzebne. 9. Czapka jest piękna. 10. Ubóstwo jest przykre. 11. Słońce jest gwiazdą. 12. Mam kapelusz. 13. Bogacz często nie ma przyjaciół. 14. Życie jest szkołą. 15. Wino dla zdrowia nie jest potrzebne. 16. Mój przyjaciel jest cnotliwy i pilny. 17. Wino węgierskie jest dobre i kosztuje mniej niż włoskie lub francuskie. 18. Niemieckie wino jest także dobre. 19. Mój przyjaciel pije wino niemieckie. 20. Światło jest często przykre.

Rozmowa.

Where is the carriage?	The carriage is there.
How much does the cap cost?	The cap costs six marks.
What is immortal?	The soul is immortal.
Is coldness disagreeable?	Yes, sir, coldness is disagreeable.
What does the rich man drink?	The rich man drinks wine and water.
Who has my wine?	He has your wine.
How much does the wine cost?	The wine costs six marks.

5.

1. In the country, where there are many marshes, there live herons. 2. The heron is a wading bird. 3. Herons live near the lakes. 4. The heron is a cautious bird. 5. The heron is difficult to shoot. 6. My sister has books in her mother-tongue. 7. My comfort is that this war is not (= does not last) long. 8. The Polish waywodes love the king of their country. 9. The books of the pupils are in the class on the forms. 10. The Polish king John Sobjeski often chased the heron. 11. The mother-tongue is the language of the mother, the father, the sisters and the

brothers. 12. John Sobjeski was a brave and celebrated Polish king. 13. The documents of the judge are in the room of the clerk. 14. Herons and falcons are birds. 15. The ears, the eyes and the whole face of this gentleman resemble (that of) his father. 16. My friends live in Germany.

6.

1. Jesteśmy w klasie. 2. Moja klasa jest wielka. 3. W klasie są ławki, katedra, krzesło, kreda i gąbka. 4. Naucyciel jest na katedrze, a uczniowie są na ławkach. 5. Katedra i krzesło są dla nauczyciela. 6. Tablica i ławki są dla uczeni (or uczniów). 7. Nauczyciel ma gąbkę i kredę na katedrze. 8. Gąbka jest żółta. 9. Tablica jest wielka. 10. Daj mi broń. 11. Każdy ojciec kocha dzieci. 12. Ojciec i matka kochają dzieci. 13. Brat kocha siostrę. 14. Moi bracia nie lubią książek. 15. Czapla jest ptakiem, który żyje w bagnie. 16. Książki Cyncerona są sławne. 17. Psy są zwierzętami. 18. Ci panowie są braćmi księdza. 19. Polacy kochają Jagiełłę i Jadwigę, żonę tego króla. 20. Daj mi chleba, ojcze. 21. Ciało człowieka jest śmiertelne, ale dusza jest nieśmiertelna. 22. Wiarus kocha wojnę. 23. Każdy człowiek kocha mowę ojczystą? 24. Nowy zamek króla jest duży i piękny. 25. Mój ojciec i mój brat są kupcami.

Rozmowa.

What wine do you like, sweet wine or dry wine?	I only drink dry wine.
Who sings a song of Chopin?	My daughter sings a song of Chopin.
Do you know the father of your friend?	I do not know the father of my friend, but I know his uncle.
Do you already understand the first Polish conjugation?	No, sir, I do not.
Do you know the works of Adam Mickiewicz?	Certainly, I have the works of this poet at home.

7.

1. The kindness of God is great. 2. Before God all men are equal. 3. God as a ghost is invisible. 4. The laws of God are wise and holy. 5. All nations have the belief in God. 6. Confide in God, and God will help you. 7. Jesus Christ was the son of God. 8. (Jesus) Christ nominated twelve apostles. 9. The names of the apostles are known. 10. The faith of the apostles was great and vigorous. 11. The apostle St. Paul lived at Rome. 12. He wrote

many letters. 13. The name of the apostle (St.) Paul is known. 14. The apostle (St.) Paul had an advantage before the other apostles. 15. The brothers of the priest were in his house. 16. The knight often is on horseback. 17. The horses of the knights please the judge (*pan* is not to be translated). 18. The sword was the knight's weapon in war. 19. In the town there are the houses of the merchants. 20. Oh, merchant, where is the house of the baker? 21. The teacher with his pupils is at school. 22. The pupils are in the field in the afternoon (instead of: after noon).

8.

1. Jezus Chrystus żył w kraju żydów. 2. On jest królem królów. 3. Naznaczył Pawła apostołem. 4. Żona jest towarzyszką męża. 5. Wszyscy aniołowie (*or anieli*) kochają Boga. 6. Imię Boga jest święte. 7. Daj mi różę! 8. Róża jest piękna. 9. Ufaj dobroci Boga. 10. Gałęzie dębu są silne.

Rozmowa.

What is the angel?	The angel is a spirit.
To whom did God give an advantage before man?	God gave the angel an advantage before man.
Are ghosts invisible?	Yes (sir), ghosts are invisible.
Is the ant industrious?	Yes (sir), the ant is industrious.
When did St. Paul live at Rome?	He lived at Rome at the time of the Emperor Nero.
Is [your] father at home?	No, sir, my father is at the war.

9.

1. The sound of the bell is agreeable to the pupils. 2. He who despises his parents, despises himself. 3. The balls make holes. 4. The war of the enemies was unhappy. 5. Do not confide in war. 6. This soldier is unhappy. 7. The flatterer is hypocritical. 8. The causes of illnesses are different. 9. This monarch made an unhappy war. 10. I saw the just monarch. 11. In Poland the enemies ravaged the field(s) of the lords and the peasants. 12. Angels are the servants of God and the guards (watchmen) of men. 13. War often is the cause of illnesses. 14. The monarch is at the head of the soldiers. 15. In war the soldier defeats the enemy by courage and with the weapon.

10.

1. Bomba nie jest lekka. 2. Widziałem już granat. 3. Kula armatnia robi dziury w murze. 4. Siła prochu jest znana. 5. Ulałem kulę. 6. Monarchowie prowadzili

wojny. 7. Bomba pustoszy mur. 8. Ten kraj jest nieszczęśliwy. 9. Przyczyna choroby jest nieznaną. 10. Nie ufaj pochlebcom. 11. Widziałem w zamku króla i jego żonę. 12. Ten naród jest nieszczęśliwy. 13. Żołnierz towarzyszy monarsze. 14. Brat mój towarzyszy rodzicom. 15. Ten wielki poeta polski nazywa się Juliusz Słowacki. 16. Święty Paweł żył w Rzymie, gdy tam żył cesarz Neron. 17. Choroba mego brata nie jest zaraźliwa.

Rozmowa.

Is the sound of the mother-tongue agreeable?	Yes (sir), the sound of the mother-tongue is agreeable to everybody.
Does the cannon-ball make holes in the wall?	Yes (sir), the cannon-balls make large holes in the wall.
What was the reason of this war?	I do not know, the reasons of war are different.
What was the cause of his illness?	The cause of his illness is unknown.

11.

1. Handwriting is necessary. 2. The use of science is great. 3. The building of the (human) body shows power. 4. The cleanliness of the (human) body serves health. 5. The grand-duchy of Posen now has the following towns: Posen, Bromberg, Gnesen, Lissa, Kościan (Kosten), Buk, Inowrocław (Hohensalza). 6. In the Holy Scripture there are excellent doctrines. 7. The building (structure) of the eye is full of wonders. 8. Smoke is noxious for the eyes. 9. At Posen there are fine churches and a new castle; in the castle (there) are rooms. 10. The earth and the sky (instead of: skies) are the work of God. 11. The town (of) Rome is in Italy; at Rome there are many churches. 12. Oh, son, where are the hats of (your) brothers? 13. Oh, children, love God and (your) parents. 14. Before the church there were many men with colours.

12.

1. Człowiek jest często bardzo nieszczęśliwy. 2. W tem dziecku jest dobre serce. 3. Czystość ciała jest pożyteczna. 4. W oczach odbija się dusza człowieka. 5. Kolor włosów jest rozmaity. 6. W morzu znajdują się duże i małe ryby. 7. Kto ma sławne nazwisko, jest dłużnikiem swoich przodków. 8. Brat mój jest w Gnieźnie, a ojciec w Bydgoszczy. 9. W Poznaniu znajduje się zamek króla. 10. Pożytek pisma jest wielki. 11. Wynalazek prochu był dla ludzi pożyteczny. 12. Widziałem Gniezno i Leszno.

13. Miasto Poznań jest wielkie. 14. Ojciec dziecka jest kupcem. 15. Dym jest dzieciom szkodliwy.

Rozmowa.

What is the use of handwriting?	The use of handwriting is great.
What are the most important towns in the grand-duchy of Posen? (<i>most</i> instead of the comp.)	The most important towns are: Posen, Bromberg, Lissa.
What does a serene forehead show?	A serene forehead shows a merry and good man.
Is the Holy Scripture known to you?	We only know the Gospel.

13.

1. My father is careful, my mother is economical, the child is good. 2. The wolf is voracious. 3. The bee is not idle. 4. Almost every father is industrious and good. 5. Not every domestic animal is idle. 6. Almost every mother is industrious. 7. The child writes and learns (= instructs itself). 8. The table is black. 9. The pupils have books on the form and are reading. 10. In the book of the pupil there are fine tales. 11. The children read in the books of lions, camels, horses, dogs and other animals. 12. A fine handwriting pleases the teachers and all men. 13. The mother is at church with all children. 14. All the names of the pupils are not known to the teacher (*pan* is not to be translated).

14.

1. Ojciec małego dziecka jest dobry i pilny, pracuje w mieście, a także w zamku. 2. Wielkie okna pięknego zamku królewskiego są otwarte. 3. Pszczoły są pilnymi zwierzętami. 4. Widziałem pilne pszczoły. 5. Oszczędna i troskliwa matka zna pożytek czystości. 6. Woly wieśniaka są często czarne. 7. Nie ufaj złym pochlebcom! 8. Ufaj Bogu i dobrym ludziom. 9. Brat mój jeszcze nie zna przykrych choroby troskliwej matki. 10. Prawie każdy uczeń w klasie mego brata czyta pieśni poety polskiego Adama Mickiewicza.

Rozmowa.

Is (your) father good?	Yes (sir), my father is very good.
Are the wolves voracious?	All wolves are voracious.
Of what do you speak?	We speak of the bees, which are not idle.
Where are the children?	The children are at school.
Are the children industrious?	Not all (of them) are industrious.

15.

1. The white table was short and heavy; the last form was long and heavy. 2. The small lamb is not dear. 3. The brother is not so good as the little sister. 4. The domestic animals are useful to men. 5. The dog is faithful. 6. The brother was at home. 7. The sister resembles the mother, and the son (resembles) the father. 8. A brother does not always resemble his brother. 9. The lambs are in the field; with the lambs there are the children and the dog (instead of: with the dog). 10. On the table there are books, pens and ink. 11. The baker has a cheap horse; the rich men have dear horses. 12. Oh, pupil, do you know the French kings and emperors?

16.

1. Wielki Bóg był i jest dobry. 2. Jest dobrym i wiernym ojcem ludzi. 3. Zna dobrych i złych ludzi. 4. Ten człowiek był jeszcze mały, a już był bardzo zły. 5. Małe jagnię było bardzo dobre. 6. Czarny pies był bardzo zły. 7. Czarne psy są tanie, ale te białe psy są bardzo drogie. 8. Psy są wiernymi zwierzętami. 9. Widziałem białe jagnię. 10. Pies towarzyszy swemu panu. 11. Wilk jest dzikim zwierzęciem. 12. Gdzie była starsza siostra? — Była w ostatnim domu. 13. Dziecię było bardzo młode. 14. Ojciec mój towarzyszy swej młodej córce i swemu młodemu synowi. 15. Siostra moja lubi wielkie miasto. 16. Ojciec mój jest zdrowy (*or zdrów*). 17. Ten człowiek jest wesoły (*or wesół*). 18. W zdrowem ciele zdrowy duch.

Rozmowa.

Good day, sir, how do you do?	Thank you, I am well.
I have not seen you for a long time?	I go out very seldom.
Who accompanies the parents to church?	The child accompanies the parents to church.
Have you a fine book at home?	Here is a fine book.
Thank you, sir.	

17.

1. The father and the mother are good and friendly to the children. 2. The industrious child often is good too. 3. The son writes well, and the little daughter reads badly and not aloud. 4. Not every pupil always works much. 5. The brother works much and industriously. 6. The sister sings finely and aloud. 7. This colt will be mine. 8. The enemy knows the way. 9. The soldier serves his

monarch faithfully. 10. The dog is faithful to his master. 11. The boys are merry and play merrily. 12. Yesterday I was with my parents at the judge's (who is) a friend of my father; we remained at the judge's for a very long time. 13. To-day, it is calm.

18.

1. Kto był szkodliwy? Tamten zły człowiek. 2. Moje dobre dziecko, bądź zawsze pilne, a twoja matka będzie zawsze szczęśliwa. 3. Każde małe dziecko może być pilne, ale nie zawsze szczęśliwe. 4. Nasz dobry ojciec był zawsze zadowolony i szczęśliwy, ponieważ był wesół i zdrow. 5. Co jest ładne, to jest często drogie. 6. Moja ręka będzie zawsze dosyć silna. 7. W Poznaniu jest teraz nowy uniwersytet polski. 8. Nauczyciel nie był wczoraj w domu, ale dzisiaj lub jutro będzie znów w mieście. 9. Siostra moja śpiewa mało i rzadko. 10. Ten pan nie będzie nigdy dobrym nauczycielem. 11. Bądź zawsze pilny, mój przyjacielu, a będziesz pożytecznym człowiekiem. 12. Matka naszego ojca żyje teraz w Warszawie, jest rzadko w Poznaniu.

Rozmowa.

Who serves the king faithfully?	The soldier serves the king faithfully.
Who works industriously?	My mother works industriously.
When does the soldier want a weapon?	The soldier wants a weapon in war.
Where do people sing so finely?	They sing finely at church.

19.

1. My uncle is healthy, your aunt is healthier, our child is healthiest. 2. The servant is coarser than the master. 3. My knife is blunt, but yours is blunter. 4. The uncle is happier than the grandfather, the grandmother is older than the aunt. 5. The white tooth is the healthiest. 6. My book is more useful than yours. 7. Iron is the most useful metal. 8. The citizen is good. 9. My servant is bad. 10. The churches are higher than the houses. 11. In the country men are by far healthier than in the towns. 12. Berlin is the largest town of Germany; in Berlin there dwells the president of the German republic. 13. Illness is a worse evil than poverty. 14. The nightingale sings the most finely of all birds.

20.

1. Moja piękna książka jest pożyteczniejsza niż twoja. 2. Gwiazda była piękna, księżyc is piękniejszy, a słońce

było najpiękniejsze. 3. Im lepsze i cięższe wino, tem niebezpieczniejsze. 4. Najkrótsze jest życie, najdłuższa wieczność. 5. Kto za dużo i za ciężko pracuje, ten nie może być długo zdrow i wesół; kto próżnuje, ten też nie może być szczęśliwy. 6. Większe domy są droższe niż mniejsze. 7. W mniejszych miastach domy są tańsze niż w dużych. 8. Największe miasta nie zawsze są najpiękniejsze. 9. Najpiękniejsi ludzie nie zawsze są najzdrowsi i najlepsi. 10. Życie człowieka jest dłuższe niż życie zwierząt. 11. Burmistrz naszego miasta jest moim wujem, pracuje pilniej niż jego poprzednik. 12. Bądź pilniejszy niż twoja siostra, synu mój!

Rozmowa.

Who is sadder the industrious daughter or the idle brother?	The industrious daughter is not sad, she is merry.
What wild beast is the strongest?	The lion is the strongest animal.
What is better, good beer or bad wine?	Good beer is better than bad wine.
Where stands the largest tree?	There it stands.
What tower is the highest?	At Ulm there is the highest German tower.

21.

1. I go to the brother, home. 2. I got a present from my father. 3. Without attention it is difficult to learn [something]. 4. He went from home without boots and he returns home enriched. 5. The love of the children for [their] parents and [that] of the parents for their children is great. 6. I was born at Posen, and you were born at Warsaw. 7. I went to fetch the dress. 8. If you wish, instead of: you wish and) I shall march against the superior power. 9. Without industry instruction is difficult. 10. During springtime it is more agreeable in the country than in town. 11. The teacher's house is opposite the church. 12. Amongst the pupils there are more industrious than idle ones. 13. In a healthy body there lives commonly a healthy soul. 14. In summer there are storks in our fields, in winter there are no storks. 15. Seas are more profound than rivers. 16. I shall walk behind the town. 17. The father returns with his son from Posen. 18. Among men there are good and bad ones. 19. Give me bread instead of money. 20. During the war these men dwell at their brothers' and sisters' in town.

22.

1. Ojciec mówił do swoich synów: dzieci, bez pilności, nauki i cnoty nie będziecie niczem. 2. Pracą można się wzbogacić. 3. Jaskółka powraca z ciepłą wiosną, z jaskółkami i bocianami powracają i inne ptaki. 4. W środku miasta znajduje się szkoła. 5. Blisko szkoły mieszka nasz nauczyciel. 6. Naprzeciw szkoły znajduje się kościół. 7. Mój brat mieszka przy ulicy Szerokiej. 8. Ten dom jest blisko Warty. 9. Ta książka nie jest dla dzieci. 10. Moja siostra mieszka u mego stryja w Lwowie. 11. Ten chłopiec uczy się bez książek. 12. Dunaj jest zewnątrz miasta Wiednia. 13. Widziałem pomnik króla, znajduje się wewnątrz miasta blisko kościoła. 14. Wolę wiosnę niż lato. 15. W jesieni będzie moja dobra matka w Warszawie albo Wiedniu. 16. Czy twoja ciotka była zimą w Bydgoszczy? 17. Mój dziadek urodził się w Paryżu. 18. Pójdę jutro do miasta.

Rozmowa.

From whom did your brother get a present?	My brother got a present from (his) father.
When shall you go to school?	After New Year I shall go to school.
If God is with us, who will be against us?	Nobody can be against us.
With what do people cut down a tree?	People cut down a tree with the axe.
By what do people get rich?	By trade and commerce.

23.

1. Between the town and the suburb there stands the town-hall. 2. My friend dwells near Buk, and my parents dwell at Buk. 3. Near the highway there stands a cross. 4. Devils are in Hell. 5. Posen is situated on the Warta. 6. The eagle rose above the clouds. 7. What town is situated on the Vistula? 8. The nature of the wolf draws him to the wood (= A wild goose never laid a tame egg [prov.]). 9. Men dwell on the mountains, but on the highest mountains of the Alps there are no human inhabitants. 10. In the midst of a family there ought to be harmony. 11. Tar is black. 12. My brother got a present from his godfather. 13. Yesterday it rained, to-day the sky is without clouds. 14. In the wood there are higher trees than in the garden. 15. In the forests there are oaks, in the gardens there are no oaks generally. 16. The Saviour died on the cross; crosses are in the

churches. 17. The dog is under the table. 18. Children creep under the table.

24.

1. Człowiek powinien pracować w dnie, spać w nocy. 2. (On) stara się o urząd. 3. Za ratuszem znajduje się nowy kościół. 4. Ta droga prowadzi poza przedmieście. 5. Djabł mieszka w piekle, jest on niewidzialny jak aniołowie (or' anieli). 6. W lesie stoi krzyż Zbawiciela. 7. Zgoda między ludźmi jest piękną cnotą. 8. Kraków leży nad Wisłą, Kolonja nad Renem. 9. Mój dziadek mieszka pod Warszawą w małej wiosce. 10. Apteka pod Białym Orłem znajduje się za kościołem przy ratuszu.

Rozmowa.

Did you hear of Æsop and of his fables?	Yes (sir), I know all of them.
Where do you go?	I go home.
For what am I to pay?	For my difficult work.
Did you hear of the doctor's death?	I heard of this great misfortune.
Did you hear of the apothecary of the "Black Swan"?	Yes, sir, it is near Green Street.

25.

1. The Rhine has two sources and some mouths. 2. One hundred years form a century. 3. Only once we are young. 4. A set of fifteen (mendel) has fifteen, a dozen twelve, and a threescore sixty pieces. 5. Do you know how far it is from here to Posen? — I heard, more than seven hundred kilometres. 6. The body of man consists of fifty-eight bones. 7. Columbus discovered America at the end of the fifteenth century. 8. $1\frac{1}{2} + \frac{1}{4} = 3\frac{3}{4}$. 9. $5 \times 6 = 30$. 10. $10 + 12 = 22$. 11. $3 + 6 = 9$. 12. $5 + 7 = 12$. 13. $8 - 3 = 5$. 14. My father was born in 1852.

26.

1. W Londynie jest przeszło dziewięć tysięcy ulic. 2. Dwudziesty pierwszy grudzień jest najkrótszy, a dwudziesty czwarty czerwiec najdłuższy dzień roku. 3. Daj mi kopę czyli sześćdziesiąt sztuk. 4. W wielkich miastach jest trzydzieści tysięcy do stu tysięcy próżniaków. 5. W grudniu roku tysiąc dziewięćset dziesiątego w mieście Poznaniu mieszkało sto pięćdziesiąt sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt sześć ludzi; z tych było sześćdziesiąt pięć tysięcy czterysta sześćdziesiąt siedem Niemców, a osmdziesiąt dziewięć tysięcy czterysta dwadzieścia ośm Polaków. 6. Zaczynamy dzień o północy i liczymy odtąd dwa-

naście godzin do południa i tyleż do północy. 7. Dom ma od tej strony dwa okna, a od drugiej sześć okien i dwoje drzwi. 8. Mam dwadzieścia dwa lata, mój ojciec ma czterdzieści pięć, mój brat sześć a najstarsza siostra moja ma osiemnaście lat. 9. W roku tysiąc osiemset siedemdziesiątym była wojna Niemców z Francuzami; Francuzi zapłacili pięć miliardów franków. 10. Ostatni cesarz niemiecki nazywa się Wilhelm Drugi.

11. Sześć i sześć jest dwanaście. Jedno i siedem jest osiem. Sześćdziesiąt i dwanaście jest siedemdziesiąt dwa. — Trzy i osiem jest jedenaście. Siedem i sześć jest trzynaście. Dwadzieścia pięć i czternaście jest trzydzieści dziewięć. — Dwa i dziesięć jest dwanaście. Osiem i siedem jest piętnaście. Ośmnaście i siedemnaście jest trzdzieści pięć. — Cztery i pięć jest dziewięć. Piętnaście i trzydzieści jest czterdzieści pięć. Dziewiętnaście i dwadzieścia jeden są (jest) czterdzieści.

Rozmowa.

How many children have you?	I have four children.
How much does this book cost?	It costs three marks.
What o'clock is it?	It is twelve o'clock.
Has it already struck one?	Not yet.
How many books have you?	We have 360 volumes.
When did Cyrus die?	In 529 before Christ.
How many years have we now since the birth of Jesus Christ?	We have 1920 years since the birth of Jesus Christ.

27.

1. The parents love us. 2. Hares have short legs, but their sight is feeble. 3. Nobody brings us flowers and fruits into the town. 4. We shall take a walk. 5. Courtesy wins friends. 6. People say: I saw him and you (jego i ciebie), but: I saw him (go), I saw you (cię). 7. He who has fallen in love with himself, begins by himself and sees all perfection(s) in himself. 8. It is difficult to speak to a furious man. 9. How much do you wish for shaving? — What pleases you! 10. Pass me ink and a pen. 11. I did not speak of them to you, but to your brother. 12. For the first time I saw her at his house.

28.

1. Wiosna przynosi nam kwiaty, jesień owoce. 2. Kocham cię, bo ty mnie kochasz. 3. Tobie dziś, mnie jutro! 4. Gdzie pan (pani) mieszka (mieszkasz)? 5. Czy pan (pani) mieszka przy ulicy Szerokiej czy za kościołem? 6. Jak

się pan (pani) ma (or miewa, masz)? — Mam się dobrze.
 7. Cieszę się bardzo. 8. Bóg z nami! 9. Każdy sam dla siebie, Bóg dla nas wszystkich. 10. Ta książka nie jest dla ciebie (niego, nas, was, nich)! 11. Daj mu (nam, im) kwiat. 12. Kwiaty są dla pani (pana), nie dla nas. 13. Mój brat przynosi książkę panu, nie mnie.

Rozmowa.

Where do you go?	I go to the theatre.
What do you read?	I read the novels of Sienkiewicz.
Shall you go to the ball, gentlemen?	We shall not go, as we are ill.
To whom do we owe the greatest thankfulness?	To the parents and the teachers.
Were you at my house yesterday?	(No, sir) I was not.
Who wishes bad things to himself?	Nobody wishes bad things to himself.
Who will help us?	Strangers will help us.

29.

1. My kinsmen abandoned me as soon as fortune turned its face from me. 2. The real hero pardons his enemies. 3. He who has nothing of his own wishes to have that of others. 4. Like wages, like work; like master, like shop; like parents, like children. — but that is not always true. 5. Everybody has his meaning. 6. Your daughter lost her things. 7. This pear is juicy. 8. You were beaten with the cane for being rewarded. 9. The corn of our neighbours is already at the barn, and mine is still in the field. 10. As soon as there is no corn in the fields, the fields are empty and less beautiful, but then the gardens are more beautiful, full of reddish apples and juicy pears. 11. In autumn the peasants are in the fields with horses, ploughs and harrows. 12. A monument of Prince Joseph Poniatowski, who was drowned in the (river) Elster, is to be found at Leipzig.

30.

1. Wczoraj spotkałem w naszej wsi starego wieśniaka, który tam już wiele lat mieszka(ł). Wracał z pola i był bardzo zmęczony. Miał kosz pełen gruszek i jabłek na plecach. 2. Czyj dom i czyje to pole? 3. Nie ufaj temu złemu człowiekowi! 4. Od kogo mamy wszystko? — Wszystko mamy od Boga. 5. Ojciec nasz, któryś jest w niebiesiech! Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj! 6. Którą drogą on idzie? — Idzie drogą do koś-

ciola. 7. Książd, którego tam spotkałem, nazywa się Józef Królikowski. 8. Byliśmy u księcia Czartoryskiego, którego zamek jest bardzo piękny. 9. Nie dawaj nikomu w szkole tej książki, ona nie jest dla chłopców. 10. W stodole, którą widziałem przy domu, jest dużo zboża. 11. Jakie zboże widziałeś tam? 12. Czyje zdanie jest lepsze, twoje czy twego brata? 13. Tadeusz Kościuszko i książę Poniatowski byli ostatnimi wielkimi bohaterami Polaków (polskimi). 14. Pomnik Kościuszki, którego naród polski dziś jeszcze kocha, znajduje się przy ratuszu w Krakowie.

Rozmowa.

What guests were at the ball?	The prince, the earl and other gentlemen.
What was in the court?	The cattle, the horse and the dog.
What merchandise do the merchants sell?	The merchants sell colonial produce.
Whose books are these?	These are the books of my friends.
In whom do you put your hope?	I put my hope in myself.
Whose work is the most useful?	The work of the peasant.

31.

1. A man being in need cannot be merry. 2. A man (being) in danger often is more courageous. 3. If my brothers were more diligent at school, they would know more now. 4. The Phœnicians got rich by commerce. 5. The youth who does not listen to his parents and his teachers seldom becomes a good citizen. 6. Many (men) get poor by buying many unnecessary things, though at a very low price. 7. Asia is the cradle of mankind. 8. This task was difficult. 9. The angels are invisible. 10. Tomorrow we, the children and our parents, will be at church; be there too! 11. The horse bought by my father is the tallest and finest of all those which were in the market. 12. I know this gentleman, I was with him (= at his house); he has four children, three sons and a daughter.

32.

1. Ludzie pracują, aby nie byli ubodzy. 2. Gdyby nauczyciel był ostrzejszy, umielibyście dziś więcej. 3. Salomon powiedział, że bojaźń Boga jest początkiem mądrości. 4. Bez pracy i pilności nie będziecie ani bogaci ani szczęśliwi. 5. Ten bogaty człowiek nie zawsze był szczęśliwy. 6. Było nas w szkole stu uczni (or uczniów) i mieliśmy czterech nauczycieli. 7. Byliśmy, czym

jesteście: będziecie, czem jesteśmy. 8. Skowronek jest małym ptakiem, który śpiewa ładniej niż kos. 9. Prawie wszyscy Polacy są katolikami, tylko niewielu jest ewangelikami. W szesnastym wieku wielu Polaków było ewangelikami, a pomiędzy nimi sławne rody polskiej szlachty jak Górkowie i Radziwiłłowie. 10. Wojsko będzie niedługo na ulicach naszej wsi. 11. Stodoły były puste, kiedy je widziałem, zboże było jeszcze na polu. 12. Bądź zawsze pilny w szkole, synu mój! 13. Powinni być zawsze pilni, a będą nieza długo bogaci. 14. Zadania były często za trudne.

Rozmowa.

What o'clock is it?	It is somewhat past nine o'clock.
Are you satisfied?	Certainly, we are fully satisfied.
At what o'clock shall you be at church?	We shall be at church at eleven.
Shall you be at the Saxon Garden to-day?	No (sir), I shall be at the Swiss Valley.
What is more agreeable, summer or winter?	Summer is more agreeable, for it is warm.
How was the summer of (= in) the last year?	Last year, summer was rainy.

33.

1. We have great grief and need, but *you* have careless and happy days. 2. Parents often have displeasure. 3. Bad men had not, have not and will not have real friends. 4. We should have more friends, if we were richer. 5. Have courage and perseverance, and you will be happy. 6. The army exists for the purpose of the nations' enjoying peace and freedom. 7. You have a worthy uncle, that is an inestimable man. 8. They wanted much time for dressing. 9. The avaricious man loses (everything) twice. 10. The child had two apples, and mother (had) five apples: how many apples had they together?

34.

1. Ludzie mieliby mniej kłopotów, gdyby nie byli ełchiwi. 2. Nie jeden miałby większy majątek, gdyby był oszczędny. 3. Przez całe życie mniej Boga przed oczyma i w sercu. 4. Umielibyśmy więcej, gdybyśmy byli mieli ostrzejszych nauczycieli. 5. Miasto ma bogatych mieszczan. 6. Ty nie masz książki, on nie ma pióra. 7. Jeżeli żniwa będą dobre, włościanin będzie miał dużo zboża w stodole. 8. Rodzice moi mieli wielki dom w mieście.

9. Mieliśmy nasze książki w szkole. 10. Ci mieszczenie będą mieli niedługo wielki majątek, byli zawsze pilni i oszczędni. 11. Ta kobieta miała w swoim koszu świeże owoce i piękne kwiaty. 12. Prusy miały w roku tysiąc dziewięćset piątym trzy miliony trzysta dwadzieścia pięć tysięcy siedemset piętnaście Polaków, w roku tysiąc dziewięćset dziesiątym już trzy miliony pięćset tysięcy sześćset dwadzieścia jeden. 13. Ten kraj miał cztery miliony dziewięćset sześćdziesiąt siedem tysięcy ośmset ośmdziesiąt czterech mieszkańców, większa ich część żyje na wsi. 14. To miasto będzie przy przysłem liczeniu ludności może już miało sto siedemdziesiąt tysięcy mieszkańców. Będzie miało zawsze dużo żołnierzy, bo jest silną fortecą i zawsze nią będzie.

Rozmowa.

Shall you have guests at your house to-day?	My parents and my uncle will be at our house.
Have you much money?	We have twenty-five marks.
Has Mr. Turowski considerable debts?	I heard that he has six thousand marks of debts.
For how long a time were you in the country?	For two weeks.
How many inhabitants has the town of Warsaw?	I heard that it has almost one million of inhabitants.

35.

1. To which of you is the battle known, in which the Great Elector beat the Swedes? 2. In the struggle of Poland with the Swedes the Great Elector Frederick William stood on the Swedish side. 3. In the peace of Oliva Brandenburg got a part of Pomerania from Poland, and Prussia became an independent duchy. 4. In the German Empire there lives the little Slavic nation of the Lusatians. 5. Do not drink cold water, when you are heated. 6. In the morning we wash our face and our hands. 7. This water is very cold for washing, give me a glass of hot water. 8. If you fear to go home alone, we shall give you a servant. 9. The armies stood opposite each other for a long time; our chief did not dare to attack the more numerous enemy, but also the enemies feared the valour of our soldiers.

36.

1. Które miasto dawniejszego królestwa polskiego zna (znasz) pan? — Znam Lwów bardzo dobrze, moja matka i moje dwie siostry mieszkają tam przy ulicy świę-

tego Józefa. — Czy pan nie miał także brata, gdy byliśmy razem w szkole? — Miałem, ale on już nie żyje, został żołnierzem i padł w bitwie pod Paryżem w roku tysiąc ośmset siedemdziesiątym. 2. Przy podziałach Polski dostała Austria Galicję, Prusy ziemie nad Wartą i Wisłą, a Rosja resztę części. 3. Mój brat stał długo przed domem, bał się wejść. 4. Nie bój się, kochane dziecko, nikt cię nie uderzy. 5. Nie bijcie tych dzieci. 6. Byłem dziś u krawca, szyl surdut, który mu wczoraj dałem. 7. Znaleźliśmy żołnierza na brzegu drogi, żył jeszcze, ale obawialiśmy się, że długo żyć nie będzie. 8. Napij się tego węgryna, jest bardzo dobry; zawsze go chętnie piłem i myślę, że i w przyszłości chętnie go pić będę. 9. Czy pan znał mego ojca? Zdaje mi się, że on żył jeszcze, gdy pan był ze mną na uniwersytecie. 10. Niech żyje cesarz! to było hasłem żołnierzy Napoleona. 11. Pod Lipskiem pobili Prusacy, Rosjanie i Austriacy cesarza Napoleona.

Rozmowa.

Who beat the Austrians at Sadowa?	The Prussians beat the Austrians at Sadowa.
Where is the village of Sadowa situated?	The village of Sadowa is situated in Bohemia.
Did you know the gentleman who was with us in the shop?	No, sir, I did not know this gentleman.
What does the blacksmith do in the forge?	The blacksmith forges iron in the forge.
What tailor sewed your dress?	The tailor whose acquaintance we made yesterday at the trades-union.
Why does this boy stand before the shop?	He waits for his mother, who is within the shop.

37.

1. A Polish proverb says: Where people cut wood, there splinters fall. 2. Oh father, punish your son, he belied the teacher to-day, he often lies. 3. The child weeps, when you punish it. 4. The brother of the teacher was drowned, when bathing in the Vistula. 5. The Christian religion orders to love even your enemies. 6. The peasant ploughs (the field) since the very morning; he probably ploughs up all the field to-day. 7. Hannibal would have beaten the Romans at Zama, if he had had more cavalry and more old (i. e. well exercised) soldiers. 8. Instead of: this man lies (kłamie), we say with despise: he humbugs (łże). 9. Krasicki, a celebrated Polish poet of the 18th century,

whips, and scoffs in his satires at the human faults and perversities. 10. You tread on the flowers. 11. The boys whistle, sing and spring into the forest.

38.

1. Polski książę Poniatowski utonął podczas odwrotu Francuzów w wodach Elstery pod Lipskiem. Pomnik z napisem polskim wskazuje miejsce, gdzie umarł. 2. Ponieważ pogoda była piękna, kąpaliśmy się w Warcie. 3. W powietrzu śpiewały ptaszki. 4. Na wiosnę rolnik zaorał pola i posiał zboże w brzozy. 5. Nie wyśmiewaj starszych i słabych! 6. Moi bracia śpiewali pieśni ludowe, które bardzo kochali. 7. Zaśpiewaj także coś, pokaż, co umiesz, a wtedy powiemy ci, co myślimy. 8. Ten sławny poeta sam będzie jutro wieczorem śpiewał swe pieśni przed wielką liczbą słuchaczy. 9. Nauczyciele karzą uczniów (uczni), którzy kłamią. 10. Kobiety płakały, gdy im powiedziano, że ich bracia utonęli. 11. Pokaż mi dom, gdzie mieszka twoja matka.

Rozmowa.

Did you already bathe in the sea?	I bathed at Zoppot this summer, and my sister bathes there still.
With what does the peasant plough?	The peasant ploughs with the plough.
When do children commonly weep?	Children commonly weep, when they are hungry.
Show me your new watch?	I shall show it you to-morrow, to-day I have it not with me.
Why do the boys tread on the sand?	They will stamp it and play then at lawn-tennis.

39.

1. If I have not the opportunity of bathing in the sea, I like to bathe in flowing water: near our village there flows a river which has pure water. 2. In the Vistula there swam barges and other steamers. With a passenger-steamer there came the painter, who paints our drawing-room in a red colour. 3. My brother travels in Southern Germany; every week he writes letters. 4. When I shall travel, I, too, shall often write to my parents. 5. These gentlemen always work, they never are idle; when they have time free from work, they draw, paint or hunt. 6. The painter painted a beautiful picture, now he is drawing. 7. Our neighbours would honour us more, if we always lived and acted honestly. 8. The tanner tans skins and

works hard. 9. He who works is always healthy and satisfied.

40.

1. Znałem pana, który tylko polował i próżnował. 2. Módl się i pracuj, mawiał mój ojciec. 3. Żli ludzie, mianowicie stare kobiety obmawiają bliźnich. 4. Strzeley zastrzelili dwa zające i ugotowali obiad. 5. Ten człowiek oczernia swych dobroczyńców, on nigdy nie będzie zadowolony. 6. Każdy naród szanuje swych bohaterów. 7. Kto próżnuje i nigdy nie pracuje, ten będzie zawsze ubogi. 8. Mój szewc wyreparował wczoraj moje buty bardzo prędko. 9. Warta przepływa przez Poznań. 10. Matko, czy gotujesz dziś barszcz? 11. Co jest na kolację, panie kelnerze? — Mamy kapustę kiszoną z kielbasą i flaki. — Podaj mi pan flaki i kieliszek węgryna! Albo czy ma pan piwo bawarskie? — Nie, proszę pana, ale tutejsze piwo jest świeże. — Nie piję chętnie tutejszego piwa. Podaj mi pan węgryna. Ale proszę szybko, mój pociąg wkrótce odjedzie. 12. Po obiedzie czytaliśmy w naszych książkach. 13. On poda nam na śniadanie kielbasy z kapustą i szklanek piwa albo kieliszek nalewki.

Rozmowa.

Shall you still be idle for a long time?	At once I begin working.
Did the hunters kill many hares?	They killed two does.
Do they still hunt?	No (sir), hunting is over.
Does the (female-)cook already prepare dinner?	She prepared it already.
Do you shoot well?	I do not know, as I had no weapon in my hand since a long time.
What do you drink commonly?	I drink pure water and beer.
What water is purer, standing or flowing water?	That depends on circumstances.

41.

1. A Polish proverb says: There is no time for roses, when the woods are burning. 2. He himself does not know what he desires. 3. Willing or unwilling, I was obliged to sell my beautiful horse, as it had feet too feeble for the pavement. 4. In advanced years hair becomes grey. 5. The pupil paid no attention, therefore he did not know what to answer. 6. Children are to love their parents. 7. You ought to learn your lesson earlier, if you wished to play with your comrades. 8. Dresses hang in the wardrobe. 9. Birds

fly over the sea. 10. The child must instruct itself. 11. The wise man is silent, if it is necessary, the fools often are silent when they ought to speak. 12. Nobody regretted that he was silent, (but) many a man regretted that he spoke. 13. Be silent instantly! 14. This man does not hear well, he is deaf. 15. The cap hangs on the wall. 16. Look at me! 17. Sit quietly, as your neighbour sits.

42.

1. Chory cierpi więcej niż zdrowy. 2. Chrystus cierpiący ma być dla nas wzorem. 3. Męczennicy cierpieli często najokrutniejsze męki. 4. Chrystus cierpiący widział anioła w ogrodzie getsemańskim. 5. Chrystus musiał cierpieć za grzechy ludzkie (ludzi). 6. Gdy Chrystus cierpiał na krzyżu, widzieli ludzie zaćmienie słońca. 7. Święty Paweł chciał cierpieć męki jak pan jego Jezus Chrystus. 8. Powinieneś zostać w domu. 9. Żołnierze musieli się ćwiczyć. 10. Patrz na mnie, patrz w książkę, patrz prosto przed siebie. 11. Zegarek wisi na złotym łańcuszku. 12. Kto się nie ćwiczy w mówieniu, nie może dobrze i szybko mówić. 13. To miasto nie leży ani nad Wartą, ani nad Wisłą.

Rozmowa.

Do you hear the song of the nightingale?	Yes, I hear it from far.
Did you see the father of this lady?	Yes, I saw him sometimes and I spoke to him.
Did you see the eclipse of the sun?	I saw it already sometimes.
Can you already read Greek?	I cannot yet, for we had not yet any lesson of Greek.
Why did you not reply to my letter earlier?	I did not know where you were.
Do you know the proverb: What is to be hanged, is not drowned.	I know it and know what it means.

43.

1. Bicyclists go on bicycles; formerly when people had no bicycles, all went on horseback or in a carriage. 2. People told me that you want an orderly servant, (and) I dare offer you my services. 3. People say justly about us: You praise what belongs to others (= that of others), you do not know (what is) your own, you do not know yourselves what you possess. 4. He who committed a great crime, will never have a quiet conscience. 5. Do not judge of men after what they say, but after what they do. 6. Live according to God's commandment and praise God. 7. With a

greater army Hannibal could have maintained himself in Italy for a longer time. 8. Elephants live for long years. 9. I counsel and I counselled you to be economical with every penny (instead of grosz).

44.

1. Służyłem u twego ojca, a ty służysz u nas. 2. Pracuj, a będziesz zawsze zdrowy i zadowolony. 3. Jeżeli lubisz życie, nie marnuj czasu, bo z czasu składa się życie. 4. Apostołowie służyli panu Jezusowi Chrystusowi. 5. Wierzyli, że on był synem Boga. 6. Święty Paweł powiedział (mówił): Jezus Chrystus żyje, a więc i my żyć będziemy! 7. Matka Boska była patronką Malborka. 8. Malbork był stolicą Krzyżaków za życia Jagielly (gdy żył Jagiello). 9. Król Jagiello pobił Krzyżaków piętnastego lipca tysiąc czterysta dziesiątego roku pod Grunwaldem czyli Tannenbergiem. 10. Nie sądzimy, że w tym roku nasi wieśniacy będą mieli dużo zboża. 11. Wszyscy ludzie chwalą owoc, który jest tego roku bardzo piękny. 12. Czy pan mówi po polsku? — Czy pan mówi po niemiecku, francusku, angielsku albo po rosyjsku?

Rozmowa.

What do you drink commonly?	I drink pure, fresh water, very seldom wine.
For what purpose does man live on Earth?	Man lives in order to work and to be useful to men.
What animals live for long years?	Elephants live for long years.
What do you wish?	We wish the pupils to be diligent and obedient.
What do you counsel me to do?	I counsel you to be somewhat patient.
Who knocks at the door?	Some guest.
Which of you knows to swim?	All of us swim well.

45.

1. Take your pen into your hand and write what I shall dictate. 2. The female spinners in the village spin for whole evenings and tell each other tales of ghosts. 3. When I went into the class, I found the Latin book, and my sister found a pair of scissors. 4. Where do you go? — I go to church, and then I shall go to school. 5. He went to town, to the theatre. 6. The soldiers ate black bread, the children ate ham and sausage with a roll, the hostesses ate pancakes and cakes and drank coffee. 7. To-day I shall eat dinner at eleven o'clock. 8. The father said: OK

children, he who will eat bread, must be diligent and industrious. 9. There is nothing more beautiful and nobler than to learn always, because by that man becomes more and more perfect and resembling God. 10. When going to the butcher's, I found five pfennigs.

46.

1. Nie na to żyjemy na świecie, abyśmy jedli i pili, lecz jemy i pijemy, abyśmy żyli. 2. W sobotę ten wieśniak (gospodarz) przyprowadzi do miasta woły i konie, chce je tam sprzedać. 3. Pójdziemy w niedzielę do kościoła. Czy pójdiesz z nami? 4. Jemy placki i pijemy kawę albo czekoladę. 5. Piekarz piecze chleb, placki, pączki i bułki. 6. Czy znalazłeś książki łacińskie? 7. Rzeźnicy ze wsi przywieźli do miasta mięso i sprzedawali je w jatkach. 8. Zbójcy kradną i łupią. 9. Biedny człowiek nie kradłby, gdyby miał co jeść (do jedzenia). 10. Brat zaniósł list na pocztę. 11. Siostra zaniósła kapelusz do modniarki. 12. Mamy dziesięcioro przykazań, które Bóg dał ludziom.

Rozmowa.

Where do you put the paper?	I generally put it on the table.
Who does not steal?	An honest man does not steal.
When shall you go to church?	I shall go (there) at twelve o'clock.
Where is your brother?	My brother is in the country.
Do you not like to eat and drink?	Certainly, I wish to drink and to eat.
Can people be happy without working?	No, for life without work is tedious.

47.

1. To-day, on a workday, I wear old dresses, to-morrow, on Sunday, I take the new one. 2. Every week you took from me ten marks, last Sunday you took the rest. 3. The boys went catching butterflies in the meadow, but they did not catch any. 4. I shall not give you all the sum at once, but I shall give you a hundred marks every month. 5. The pupil said: I learned by heart and wrote for two hours; to that the teacher (replied): And yet you did not learn nor write completely what I ordered. Did I give you too many tasks until now? — The pupils said together: No, sir. 6. At what o'clock do you take dinner? Ordinarily at one o'clock, (but) to-day I shall eat at my cousin's at two. 7. When being at Paris, we were at the theatre every day, but we

were not once at the Great Opera. Every day we read newspapers, but we read no provincial newspaper at all. 8. At the battle of Thermopylæ all Spartans fell. 9. Formerly my sister grew very slowly, now she grows faster than I do. 10. Why are you sleepy? — I did not sleep enough last night, for I slept only six hours, and generally I sleep eight hours.

48.

1. Jak pan spał dzisiejszej nocy? — Dziękuję, bardzo dobrze. Miałem piękne łóżko w dużym pokoju od strony ogrodu. Było zupełnie spokojnie w domu i wyśpałem się. Było to dla mnie bardzo potrzebne, bo moja podróż z Warszawy do Paryża była bardzo długa i uciążliwa. 2. Napisałem tylko ten artykuł do tej gazety, ale mój przyjaciel pisuje często do niej, i do innych dzienników. 3. W dzisiejszej gazecie czytałem, że kuzyn mój śpiewał w tej operze. 4. Słyszałem często w Berlinie mówiącego hrabiego Radziwiłła. 5. Oprócz dziennika prowincjonalnego czytuję codziennie gazetę berlińską. Dawniej czytywałem także Dziennik Berliński, a może go wkrótce znowu będę czytywał. 6. Ojciec dawał mi zawsze nieco pieniędzy, gdy szedłem do teatru. 7. Wczoraj wieczorem spali ci państwo w zamku rogalińskim, w posiadłości hrabiego Raczyńskiego; dziś będą spali w hotelu Rzymskim w Poznaniu, a jutro wieczorem będą może spali w hotelu Saskim w Dreźnie.

Rozmowa.

Did you see the Lake of Constance?	No, for I never was in Switzerland.
Did the pupil write his task in a long time?	He feigned to write, but he wrote nothing.
Shall you visit the balls in this carnival?	I doubt, as I have the intention of marrying.
What was played at the theatre yesterday?	Bliziński's comedy of "the Old Bachelor" was played.
Were you often at the theatre?	I was very seldom at the theatre, as tickets were difficult to be had.
Through what part of the country does the Warta flow?	The Warta flows through the grandduchy of Posen.
Does the miller grind corn?	He does not grind (corn), he has done grinding.
Do you eat a soup for dinner?	I eat, but to-day I did not eat.

Reading Exercise.

The Trebnitzian Knights.

In ancient times there came once the Tartars as far as Trebnitz with an immense army, demanding that the Poles turned to their faith (religion). The Poles, though there was only a very small body of them, did not wish to consent, but fought so excellently that, although nearly one of them was to ten Tartars, they beat them all. But of all Poles only one leader remained living. St. Hedwig, the patroness of Silesia, then prevailed on (obtained by begging) the Blessed Virgin, that she gave back the wounded leader his health and that she changed death into sleep to all those (who had) fallen for the holy faith.

All of them lie in an immense cavern under the Trebnitzian church; they are sleeping fast, but they live. The leader alone does not sleep: sitting on a stone, he says his rosary.

In ancient times this cavern was not at a very great depth under the surface of Earth, and a certain young girl once came to the entrance. She entered, and having seen those knights, she was frightened; but the leader bade her fear nothing, warned her only that, when leaving (the cavern), she should not touch the bell, hanging near the entrance. The fickle girl touched it on purpose, and at the sound of the bell all warriors awoke and took up their arms.

The angry leader shut himself in with his army deeper into the earth, and since that time nobody can find this cavern.

But when there will be a war on account of faith (religion), that leader himself will ring the bell, and the sleeping knights will rise, fight and vanquish.

49.

1. All merchandise has been sold. 2. To-day, people brought ten waggons of peas from the field, to-morrow they will bring oats and barley. 3. People already put away all difficulties. 4. People take spice to the meals. 5. Peas are mingled with cabbage. 6. Wares are measured by the yard or weighed by hundredweights and kilograms, or are sold according to (their) size and beauty. 7. Books are written, then printed and at last read. 8. The industrious man is honoured. 9. In Poland kings were chosen; Stanislas Poniatowski was chosen king in 1764.

50.

1. Żyto, jęczmień, pszenicę i owies zwieźli parobcy do stodoły. 2. Ziemniaki wybierają się w jesieni. 3. Owoc sprzeda się w mieście, jeżeli będzie dobry i świeży. 4. Groch sprzeda się już w lecie. 5. Towary przyniesiono na stały ład. 6. Wojsko Krzyżaków zostało pobite przez króla Jagiełłę pod Grunwaldem. 7. Twoja wymowę słów polskich będą chwalili. 8. Moja wymowa słów angielskich i francuskich zawsze bywała chwalona. 9. Powierzchnia ziemi dzieli się na wodę i ład stały. 10. Wszystkie wyrazy w języku polskim tak się piszą jak wymawiają.

Rozmowa.

Where has the Warta its source?	Near Kromolowo in the Kingdom of Poland.
By what is health preserved?	Health is preserved by temperance.
By what is the body hardened?	It is hardened by corporeal work.
By whom were the first coins cast?	By the Lydians.
By whom were the old Saxons beaten?	By Charlemagne.
By whom was Stanislas Poniatowski chosen king?	He was chosen king by the Polish nobility.

51.

1. He who praises himself, is not praised by others. 2. The horse defends itself by its hoofs, the ox by his corns, and the dog by its teeth. 3. Do not laugh without reason; it is rude (naughty) to laugh during the lesson. 4. We rejoice very much that your occupation pleases you and that you please all (persons). 5. Birds differ from one another by size, figure and other qualities. 6. Care for the health and beauty of your soul and your body. 7. Do not rejoice at the fall of your adversary. 8. Many savage tribes paint their bodies with colours. 9. We turn when dancing. 10. Earth turns round the sun.

52.

1. Mogę sobie wyobrazić, jak moi rodzice wyglądają, chociaż ich teraz nie widzę. 2. Moje uczennice starają się czynić postępy w naukach. 3. Staramy się żyć cnotliwie i chwalić Boga. 4. Dziwimy się, że twoja ciotka była wczoraj wieczorem w teatrze. 5. Trzej najwięksi poeci polscy nazywają się Mickiewicz, Słowacki i Krasiński.

6. Te tańce polskie, zwłaszcza krakowiak bardzo nam się podobają. 7. Jezus Chrystus (Pan Jezus) nie bronił się, gdy go bili żołnierze. 8. Święci Piotr i Paweł byli (przebywali) w Rzymie za czasów cesarza Nerona. 9. Wy wiecie, że Henryk Sienkiewicz opisał pobyt apostoła Piotra w Rzymie w swej powieści: Quo vadis? (Dokąd idziesz?). 10. Chrześcijanie nie bronili się przed mękami, cieszyli się, że stali się męczennikami.

Rozmowa.

Is the (female) pupil industrious?	The pupil learns diligently and makes good progress.
By what is the existence of man improved?	By work, industry and utility.
Where do hares live?	In the forests and in the fields.
By what do the soldiers defend themselves?	By sabres and lances.
What was called the most celebrated Athenian orator?	The most celebrated Athenian orator was called Demosthenes.

53.

1. Modesty is due to children. 2. It thundered last night; it thunders and lightens still. 3. My brother dreamt of lions yesterday. 4. It did not concern my brother, but it concerned his friend. 5. It is not allowed to sin. 6. They liked to dance and to spring, but (= and) they did not like to work. 7. My sister dreamt of fine clothes. 8. It seemed to all that Wojski played perpetually, but (= and) the echo played [in reality]. 9. It happened to me yesterday that I saw an aeroplane and a steerable balloon in the air. 10. Now that often happens at Berlin and at Paris.

54.

1. Dzieciom przystoi zachować się spokojnie, gdy mówią rodzice. 2. Przystałoby ci w końcu, dotrzymać słowa. 3. Powiodło się rządowi zwyciężyć nieprzyjaciół. 4. Śniło mi się wczoraj wieczorem, że się spalił nasz dom. 5. Czy chce ci się (or miałbyś ochotę) pójść dziś lub jutro do teatru? 6. Nie było wolno obejrzeć zamku króla.

Rozmowa.

Did it thunder yesterday?	It seems, it did not.
Was the reign of this king happy?	It was, as far as it seems to me.

Do you often dream of what you read?	I often dream even of things which do not exist at all.
How did you do on your way?	All right, only it often rained.
Did the hunter not succeed in killing the wild boar?	No, he did not.

55.

1. Castors live by families in North America. 2. They chiefly sojourn near rivers and lakes. 3. Each of them is an excellent architect, a clever swimmer and diver. 4. Its gait is awkward. 5. They live by hundreds near the lakes of Canada, in quiet forests and far from human dwellings. 6. Also in Russia there are castors; they live only by pairs in holes situated on the shores, chiefly in Volhynia. 7. They use their sharp teeth instead of a saw and a knife. 8. The skin of the castor is very dear; rich gentlemen use these skins as collars of (= at) their furs.

56.

1. Skoro się zbliża jesień, zgromadzą bobry zapasy. Każda rodzina ma osobną własność, a takową respektują. Zimą zaś bobry wypoczywają po pracy. Pogodny dzień zimowy wywabia je na dwór; szukają świeżej kory i pączków i bawią się połowem ryb. Z wiosną rozpraszają się znów po lasach, tylko młode i ich matki pozostają w domu. — 2. Słychać grzmot dział, i czuć prochem.

Rozmowa.

Did you see the castor?	Yes, but a stuffed one.
Did you read something of Boleslas Chrobry?	Certainly, as his glory is great.
Where do you bathe in sum- mer?	I like most to bathe in the lake, but also often in the pond.
Where do you like to spend summer?	I spend summer in the country at my uncle's.
How many pieces of game did you kill in this season?	Nearly a hundred pieces of dif- ferent game.

57.

1. Copernicus was a celebrated astronomer. 2. The dry (= acerb) wine is healthier than the sweet one. 3. The mortal man has an immortal soul. 4. God is almighty. 5. The Delphian temple was celebrated. 6. My deceased brother was a good man. 7. This locksmith is an industrious artisan. 8. Neighbouring empires ought to live in harmony. 9. King Stephen Batory did not understand

Polish. 10. "Recognize yourself" — was engraved in the Delphian temple. 11. The deaf one often errs. 12. Every man may err, but only the capricious one persists in his error, and sometimes pride does not allow to avow the error.

58.

1. Dawni Grecy byli waleczni. 2. Rosja i Niemcy były krajami sąsiednimi. 3. To dziecię podobne do mej siostry. 4. Ziemia jest kulistą. 5. Mickiewicz jest największym poetą Polski. 6. Dobre zdrowie jest skarbem. 7. Ślusarze są pożytecznymi rzemieślnikami. 8. Trudno mu uczyć się po polsku. 9. Jesteśmy jednej myśli. 10. Mój brat jest rolnikiem, moi kuzyni są nauczycielami.

Rozmowa.

Are those artisans good?	Not in everything, they still want much.
Where was Copernicus born?	Copernicus was born at Thorn (Toruń).
Do you understand music?	I learn it only in my advanced age.
Is this smith diligent?	He never was and will never be.
What wine is healthier, sweet or dry one?	Dry wine is always healthier.
Who was your first teacher?	My first teacher was an elementary teacher.

59.

1. My brother became a priest a short time ago. 2. The Word became flesh. 3. He went away as a rich man and returned as a beggar. 4. This king was called Władysław Łokietek. 5. This man is no poet, but a miserable versemaker. 6. My uncle was a councillor, and before that a teacher. 7. They call the eagle the king of birds. 8. Bonaparte proclaimed himself consul. 9. I will not be a bad man, I prefer being poor and honest. 10. This man will be a useful member of human society. 11. I prefer being poor than being a cripple. 12. Bolesław Chrobry was a celebrated Polish king. 13. The monuments of Bolesław Chrobry and of his father Mieczysław are to be found in the cathedral of Posen.

60.

1. Sztuka pisania nie jest łatwa, a jednak bardzo stara. 2. Łaska wielkich jest niestała jak pogoda jesienią. 3. Nieskończona jest miłość Boga. 4. Ten nieostrożny człowiek stał się ofiarą przypadku. 5. Ten pod-

porucznik został kapitanem. 6. Bez pracy i pilności nikt nie staje się bogaty i szczęśliwy. 7. Nie każdy, kto woła: panie, zostanie zbawiony. 8. Okrutny Neron został zamordowany.

Rozmowa.

Who is always merry and content?	The diligent and industrious man is mostly merry and content.
Which of these gentlemen is your teacher?	The gentleman, standing at my side, is my teacher.
Who would venture to call himself perfect?	The self-conceited man commonly calls himself perfect.
Where were you yesterday?	I went into the country and amused myself very much.
What senses have we?	We have sight, hearing, taste, scent and feeling.

61.

1. The father goes to church, (and) the sisters were already at church. 2. The brother writes, and the sisters wrote. 3. The Holy Church is a mother and not a step-mother. 4. I took a walk, and she went into the garden. 5. I go to school, and you go to church. 6. To-day, we were merry, and you were sad and unsatisfied. 7. I and he were prodigal; you and your sister were economical. 8. The husband and his wife resisted it. 9. The husband and his wife are sad; formerly they were too merry and amused themselves in the best way. 10. This girl often quarrels. 11. That farm-labourer is merciless. 12. The father and the mother departed without (bidding) farewell. 13. Numerous inhabitants of the town and its environs were invited for (the purpose of bidding) farewell to the high functionary. 14. All (of them) came willingly, for that functionary was commonly esteemed.

62.

1. Ja idę do szkoły, a ty idziesz do kościoła. 2. Tę razą tyś wygrał, nie ja i nie mój brat. 3. My szyliśmy, a wy śpiewaliście. 4. Ty poszedłeś na spacer, ja zostałem w domu i musiałem pracować. 5. Wy pisaliście, a oni czytali. 6. Parobek i dziewczka byliby weseli i zadowoleni, gdyby mieli chleb i pieniądze. 7. Ojciec i matka byliby do nas pisali, gdyby wiedzieli, że jesteśmy w biedzie. 8. Nauczyciel i nauczycielka uczyli dobre i pilne dzieci.

Rozmowa.

Will the children go to school? No, to-day there is a holiday.
 Were the brother and the sister industrious? They were both industrious and applied willingly to science.
 Did your uncle and your aunt come to see you? No (sir), to-morrow they will be with us, for they announced their visit.
 Were the prince and his wife at the ball? They were and amused themselves excellently.

63.

1. Sheep, cows, (and) horses are useful to men; science, health and reason are wished for. 2. The vault of the church fell down. 3. In my garden people cut down a fir-tree, a pine and some wood-pines. 4. For learning there are absolutely necessary a book, a pen and paper. 5. The pupils learned at school, and then they went home. 6. Not all pupils worked, some were idle, some amused themselves. 7. Camels and mules are employed to (do) hard work. 8. The colt is in the (horse-)stable, the calf in the stable for cattle. 9. The cradle is necessary for the child. 10. The boys were searching for fishes and crawfishes in the rivulet; they did not get any fish, but they brought some crawfishes home, and our mother boiled them.

64.

1. Piękna Wanda będzie grała i tańczyła. 2. Zaraz moglibyśmy tańczyć, gdybyśmy mieli muzykę. 3. Dziecko byłoby spokojniejsze, gdyby było zdrowsze. 4. Krowy i owce dają dużo mleka. 5. Kanapa, szafa, krzesło są ruchome. 6. Widelec, nóż i łyżka są niezbędne. 7. Te woły są już stare i zostaną sprzedane. 8. Kupiec wczoraj odjechał do Moskwy, żona jego pojechała z nim. 9. Żołnierze pruscy pobili wojsko Austriaków pod Sadową (w roku tysiąc ósmset sześćdziesiątym szóstym). 10. Świerki, jodły i sosny są drzewami iglastymi.

Rozmowa.

Sisters, were you at school to-day? Yes, but we were too late.
 Shall we play? We should be able to play, but there are no instruments.
 Did all pupils work? No, some were idle, and some played.
 For how long a time will your father stay at Moscow? He will stay there all the Easter holidays.
 Shall you be at the concert to-day? Yes, we shall, if you give us (some money).

How many inhabitants has the grand-duchy of Posen?	The grand-duchy of Posen has more than two millions of inhabitants.
--	---

65.

1. Poultry and ducks go about in the court, men go to town, fishes swim in the water and worms creep on the earth. 2. Nightingales sing in the shrubs and in high trees. 3. On the 12th of April 1903 in Germany and in the grand-duchy of Posen there fell large masses of snow; and near Kalisz trains stuck fast in the snow, which was three metres high. 4. On the table there lie dictionaries. 5. Some time ago I was at Warsaw, but I did not remain there for a long time. 6. You ought to pay attention to what your teachers say. 7. Poultry cackle, the goose chatters. 8. In July corn, as rye, wheat and barley, ripens. 9. Cattle, horses and sheep belong to the quadrupedal animals, geese and poultry to the birds.

66.

1. Zimą wszystko martwe, wszędzie śnieg i lód; lód jest bardzo twardy. 2. Wiosną śpiewają słowiki. 3. Człowiek chodzi na dwóch nogach, zwierzęta czworonożne na czterech, ptaki na dwóch. 4. Pocieszna małpa siedzi na niedźwiedziu. 5. Zwierzęta żyją albo na ziemi, albo w wodzie, albo też w powietrzu. 6. Nie każdy ptak może latać, ale każda ryba może pływać. 7. Jedna jaskółka lata nie zwiastuje. 8. Żołnierze jadą konno, wieśniacy na wozach. 9. Owoce dojrzewają latem i jesienią. 10. Gdy u nas staje się zimniej, odlatują żurawie do cieplejszych krajów.

Rozmowa.

What do you call the senses?	Sight, hearing, feeling, taste and scent.
What birds say with us in winter?	Sparrows, crows and magpies
What (birds), on the contrary, leave us in autumn and return in spring?	Nightingales, wild ducks, wild geese, storks and cranes.
Where were you yesterday?	I went into the country to my friend's in order to chase (there).
Where is the dictionary?	It lies on the table.
By whom was the Polish-German dictionary made?	By Łukaszewski and Mosbach.

67.

1. Every fortnight I write a letter to my parents. I commonly have (some) time on Sunday to write a letter, but yesterday I did not write half a letter, for I had no time to finish it. 2. He has neither a right nor a left hand. 3. I did not see wild beasts. 4. I did not buy a Greek book, but I bought four English ones. 5. The shoemaker did not make either boots or shoes. 6. Not all animals have sharp claws and (sharp) teeth. 7. Our Lord created the first (living) persons in the world: Adam and Eve. 8. Christ released mankind and therefore we call him Saviour. 9. Socrates drank the poison and then he still taught his disciples, finally he bade farewell to all (of them). 10. Do not trust flatterers, but trust the old tried friend. 11. The Creator is almighty. 12. In the Polish theatre they played yesterday the celebrated national opera of Stanislaus Moniuszko, entitled Halka. I had already seen it at the theatre of Warsaw.

68.

1. Autor nie wypracował pożytecznej książki. 2. Mój brat nie napisał długiego listu. 3. Służąca nie dokończyła roboty. 4. Ostrzy nauczyciele karzą leniwe i nieposłuszne dzieci. 5. Nie dorobił klejnot, ale zawsze był uczciwym człowiekiem. 6. Nie każdy uczeń lubi swego nauczyciela i swych dobroczyńców. 7. Nie znalazłem tu żadnego urzędnika, ale znalazłem kilku kupców i rzemieślników. 8. Kup ten dom; kupiłbym go, gdybym miał pieniądze. 9. Wieśniak wykopał na swej roli dużo pieniędzy. 10. Nauczyciel wierzył dobrym i pilnym uczniom, ale leniwym nie wierzył. 11. Cyklista, który zanadto pędzi, wystawia siebie samego i innych na wielkie niebezpieczeństwa. 12. Po bitwie pod Racławicami, gdzie Rosjanie pobili Tadeusza Kościuszkę, naród Polski nie miał żadnej nadziei zwyciężyć nieprzyjaciele.

Rozmowa.

Where did you see the hare, the eagle and the partridge?	I saw them in the field.
When did Columbus discover America?	Columbus discovered America in the fifteenth century.
Whom do you love more, your father or your mother?	I love my father and my mother equally.
In what way did that artisan gain his fortune?	He gained his fortune by work, economy and circumspection.

Who lost money yesterday?	People say that our neighbour lost about four thousand rubles.
Does this shoemaker make good boots?	Not always, sometimes he gives weak leather.
Does anybody trust a false friend?	Nobody trusts such a man.

69.

1. This man does much, but he never works to an end, he never finishes anything. 2. The lazy man writes nothing, he reads nothing, and therefore, he knows nothing. 3. He never had anything nor gave anything. 4. He who never goes out, who has no commerce anywhere, knows nothing (at all). 5. He who has nothing cannot give anything to the poor one. 6. This merchant sold nothing at the fair. 7. They work neither with their head, nor with their hands. 8. Let us not trust men too much. 9. We demand the promised wages. 10. No country has larger towns and larger factories than England, but (also) in Germany factory-industry is flourishing.

70.

1. Nic nie przyniósł, nic nie miał, nic nie widział, nic nie powiedział. 2. Ojciec nie żąda od dzieci nic niemożliwego. 3. Tego roku jest ostra zima, ale niema śniegu. 4. Wiosną są piękne dni, ale noce są zwykle zimne. 5. Nigdzie nic nie widzieliśmy. 6. W mieście była dobra i porządna szkoła, ale nie było pilnych i porządných uczniów (uczni). 7. Jutro będzie jeszcze nauka, ale pojutrze nauki nie będzie. 8. Nie mamy sióstr i braci. 9. Dzieci, które nie mają ani ojca ani matki, nazywamy sierotami.

Rozmowa.

Were the soldiers at church?	The soldiers were not in town, not even to-day.
Are there lessons to-day?	No (sir).
Will there be fine weather to-morrow?	In my opinion, there will be no fine weather to-morrow.
Was your sister at church?	No, my sister was not at church.
Will there be still better times after the European War?	Probably there will not be better times.
Do people believe his words?	No, they do not believe anybody.

Reading Exercise.

The Stony Loaf of Oliva.

At a mile from Danzig, near the sea in the village of Oliva, there lies a convent, belonging to the order of the

Cistercians. In that church there was on the right side, amongst many costly objects, a loaf changed into stone, (which was preserved) under glass.

In the year of our Lord 1217, when around Danzig a great famine tormented the people, the pious abbot of Oliva ordered bread to be baked constantly and to be distributed to the hungry men. Once it happened that one of the poor ones took a loaf of bread and, having gone away from the convent, returned and, falsely saying, that he came for the first time, he got a second one.

But when he returns to Danzig, a very venerable matron meets him on his way, bearing a pretty little child in his arm and begging him to give her (some) bread as food. That man says: "I myself have no bread!" To that the matron (replies): "And yet you have in your bosom-pocket a loaf of bread". "That is a stone, (but) no bread", and saying this, he touched it with his finger.

Therefore she said: "May that be stone!" And she disappeared at once. Having gone on a hundred steps, that liar and merciless man took out the loaf and saw that it was a stone and in it the sign of his finger. After that (= which), terrified and repentant and enlightened by God what sort of matron it was, he returned to the convent of Oliva, avowed his lie and told the whole affair, to the remembrance of which this loaf of bread was shown for a long time.

71.

1. A good man wishes health and happiness to everybody. 2. The rich ones demand honours. 3. The (female-) cook bought meat to-day: beef, veal, mutton, sausage and poultry. 4. Bring water into the washing-basin; pour ink into the inkstand. 5. The gentleman gave all his money to the servant, who bought a pike, two carps and a pound of rice. 6. This gentleman bought salt and two three-scores of eggs. 7. Order to bring water, sugar, arrack, lemons and wine. 8. The parents generally give their children a good education. 9. This young man got from his uncle (some) money, a new cap and a useful book. 10. Pepper, cinnamon and cloves come from foreign countries. 11. Joking, the uncle asked little Stanislaus: "What is heavier, oh, little Stanislaus, a pound of feathers or a pound of lead?"

72.

1. Syn ubogiej wdowy dostanie od swego dobroczyńcy pieniędzy, a także papieru i piór, do tego zaś nową, ładną książkę. 2. Człowiek potrzebuje człowieka. 3. Ja ciebie i twojej pomocy nie potrzebuję. 4. Potrzebowałbym polski słownik. 5. Podaj mi wszystek chleb, chcę wam ukrajać chleba. 6. Moja siostra najadła się gruszek, jabłek i śliwek, dlatego nie chce jeść chleba. 7. Napił się piwa i wina. 8. Nasz przyjaciel przysłał nam w podarunku zboża i ziemniaków. 9. Życzyłem mu dobrego zdrowia i długiego życia. 10. Co chwilę chce co innego. 11. Współuczeń Wacława jest wyższego wzrostu, a jest młodszy.

Rozmowa.

Who gave wine?	The same (man) that gave us beer yesterday.
Did you eat enough pears?	We ate not only enough pears, but we ate also enough plums.
Why did you not give to eat to the child?	It does not like to eat and wished something else every moment.
Had the butcher sausage for sale to-day?	Certainly, but nobody wished to buy sausage, but all (persons) bought ham.
Who bought that large pike?	The servant who bought all fishes (did so).

73.

1. The artisan kept his word and finished his work. 2. We lived to see finally beautiful and warm weather. 3. The enemy stormed the town, but he refrained from laying siege to the fortress. 4. Functionaries and teachers seldom acquire fortune. 5. My friend caught fish. 6. Last year there was a severe winter. 7. Next year we shall go to Cracovia and to Posen. 8. Last night there was a conflagration. 9. It is not proper to work on Sunday. 10. On St. Stephen and St. John everybody is his own master, for then servants change their master and are without a master for some days. 11. In winter the days are shortest and the nights longest, in summer vice-versâ. 12. He who begins with God, finishes everything. 13. It is due to the youth to mount on horseback. 14. The wise man guesses everything easily; therefore the Polish proverb: "To the wise head two words suffice."

74.

1. Można wymagać tylko rzeczy słuszych, bo rzecz niesłuszną ludzi oburza. 2. Dowiedziałem się tej nowiny

od mego brata. 3. Leniwych robotników trzeba doglądać. 4. Nie mogła doczekać się wesela swej siostry. 5. Przeszłego miesiąca mieliśmy zawsze piękną pogodę. 6. Tego roku szkolnego nie miałem szczęścia. 7. Rzymu nie zbudowano w jednym dniu. 8. Każdej środy przychodzi poczta z Krakowa. 9. W Nowy Rok wszyscy ludzie składają sobie życzenia. 10. Ze Lwowa można w cztery godziny dojechać do Krakowa. 11. Życzył w Nowy Rok moim rodzicom wszystkiego dobrego. 12. Wesele nie będzie 11-go, lecz 12-go tego miesiąca

Rozmowa.

In what year was America discovered, and by whom?	America was discovered by Columbus in 1492.
On what day do we begin our lessons?	On the 1 st of September.
In what month is it warmest generally?	It is warmest in July.
Who keeps Saturday holy?	The Jews keep Saturday holy.
In what month did you begin to learn Polish?	In May.
On what day shall you come to me?	On Wednesday, probably.
On what day will our parents arrive?	Our parents will arrive on Saturday.

75.

1. The pupil replies to the teacher who asks him. 2. The brother bought a book to his diligent brother. 3. The parents gave toys to the well-bred children. 4. The sister gave the little white bird to her beloved brother. 5. It is not necessary to reply to a stupid man. 6. Honour and praise be to the Lord! 7. I gave him the book that he might bring it to the priest; he gave it to his brother, and the latter gave it to his father. 8. Do not trust a fine face, but to virtue and merit. 9. No raven cuts out the eye of another raven. 10. The citizens gave honour to merit and accompanied their dead fellow-citizen to the grave in great numbers. 11. A Pole, meeting an acquaintance, says: I greet you. But he also says: to greet oneself with one.

76.

1. Wszystkim przełożonym winniśmy uszanowanie. 2. Dobrodziejom i rodzicom winniśmy wdzięczność. 3. Niech sobie mówią, co chcą, my zrobimy, co potrzeba. 4. Dzieci całują rodzicom ręce. 5. Gościowi podaje się rękę i wita

się z nim. 6. Służący uklonił się panu i oddał mu list. 7. Nauczyciel daje piłnemu uczniowi nagrodę. 8. Wieśniak przyniósł mojej matce mleko i jaja. 9. Nie mogliśmy się obyć bez jego pomocy. 10. Gdy Polacy się witają z krewnymi albo się żegnają, to się całują.

Rozmowa.

To what merchant did you give money?	To that merchant who dwells opposite us.
What did you buy for yourself?	I bought a fur and boots.
Did you greet the guests?	I greeted them by giving them my hand, but I did not kiss them.
Who brought these toys?	My brother bought and brought them (here).
When shall you give back the money?	I shall give it back on the next opportunity.
What wine did you bring us?	We brought you some Rhenish wine.
With what may I help you?	With some strawberries, if I may ask you (for them).

77.

1. That great general was agreeable to God and men, faithful to his monarch, terrible to the enemies of the country. 2. The Serbs were subject to the Turks for a long time. 3. A pupil who is docile and obedient to the counsels and exhortations of the school-authority, benevolent to his comrades, is agreeable and wished-for by all those who think in a loyal way. 4. A youth, burdensome to older persons and not attached to his parents, may become a noxious citizen. 5. Sleep resembles death. 6. Some faults and qualities are in common to all mankind. 7. The Lord High Steward was friendly to everybody in his house. 8. The frosts of spring do harm to plants. 9. The dog is faithful to his master.

78.

1. Człowiek oświecony nie tylko sobie samemu, ale i dla innych jest pożyteczny i pomocny. 2. Człowiek rozumny posłuszny jest prawom i zwierzchności, wierny Bogu i swojej wierze, dla nikogo nie staje się ciężarem i jest życzliwym i usłusznym dla wszystkich. 3. Płacił temu, któremu cośkolwiek winien. 4. Był do śmierci wierny swemu królowi. 5. Człowiek podobny do człowieka. 6. Siostry mego ojca są podobne do swych braci. 7. Wobec prawa są wszyscy równi. 8. Wujostwo są gościom zawsze radzi.

Rozmowa.

What is absolutely necessary to every man?	Virtue and knowledge are chiefly necessary to every man.
What animal resembles man?	The ape.
Does the good Christian do harm to his fellow-creature on purpose?	No, on the contrary, he even helps everybody.
What animal is the most faithful?	The dog is the most faithful animal.
Does sleep resemble death?	Yes, sleep resembles death.

79.

1. Numerous hands accompanied the chief until the end of the expedition. 2. No art can make something resembling God's Almightiness. 3. Not to everybody is fate favourable; the one is shaved by the awls, the other cannot even be shaved by the razors. 4. The journeyman drank a glass too much and was not indulgent to the sick apprentice, he pressed him hard and did not allow him to listen to the conversation(s). 5. Columbus was not afraid of the dangers, which menaced him. 6. Do not confide the secret to anybody. 7. Do not trust this world nor your understanding. 8. It is difficult to agree with all persons. 9. If you promised a person something, keep your word; for if you do not keep your word once, nobody will believe you. 10. The last words of Prince Joseph Poniatowski were: "God entrusted to me the honour of the Poles, to God I shall give it back."

80.

1. Trzeba wierzyć nauczycielowi, i posłuchać się przełożonych swoich. 2. Odpowiadaj każdemu pytającemu się, ale nie rozkazuj innym. 3. Powinno się dać żebrakowi jałmużnę. 4. Matka umierająca błogosławiła dzieciom i powierzyła je dobroci Boga wszechmocnego. 5. Gdy dajesz ubogim i chorym, jesteś posłuszny przykazaniom boskim. 6. Obiecay mi, że będziesz dopomagał bratu. 7. Kain zazdrościł Ablowi błogosławieństwa boskiego i zabił go.

Rozmowa.

From what reason is your cousin so sad?	My brother pressed him hard and was not willing to help him at his work.
Did you promise my son a book?	Yes, and we shall give it him next week.
Where do you go in such a haste?	We go home hastily, in order to help the children at their lessons.

Was the wind favourable to the mariners?	Yes, it was very favourable to them.
Did you agree with your parents?	Certainly, we always do.
Where did the enemy go?	He went to Cracovia.

Reading Exercise.

The Parish Church.

The parish-church stands in the midst of the village, lime-trees and birch-trees, which are a hundred years old, shade it. Formerly a cemetery surrounded it, but since many years people no longer bury their dead near the church, but in the new, large cemetery behind the village.

But near the church there is the parsonage (house) and the dwelling of the vicar, not far from it the school and the dwelling of the organist.

Above the church there arises the tower, and in it (there are) the bells (of the church). On every ceremonious occasion their voice sounds above the fields and villages as an announcer of joy and exultation, but sometimes also of grief and sadness, for the church is the focus around which turns all the life of the parish.

The new-born child is borne to church by the god-fathers, that the priest should baptize it and, by baptism, receive it into the rank of the faithful (followers) of Christ. The growing-up boys and girls go to church to hear the doctrine in order to be strengthened in the principles of faith, to recognise the truths of their religion, contained in the catechism and to prepare themselves to the sacrament of the altar.

And when they grow up to become virgins and youths, they stand before the altar to avow love for all their life, and the priest, after having consecrated their wedding-rings and having bound their hands together with the stole, administers the sacrament of matrimony to them and gives them his blessing on their way of life.

But look! a funeral procession fills the interior of the church. On a bier they place a coffin, and in it there reposes the body of a meritorious man of the parish. The priests read a holy mass and sing a funeral requiem. From the chorus the song resounds, the priest sprinkles the corpse with holy water, and the friends (of the dead man) carry it to the eternal repose.

Since many (= whole) centuries the cross looks from the tower of the church on the villages and farms around it, where generations after generations work in their field

and pray at its feet, and where its splendour incessantly shows them the way to Heaven.

81.

1. With a bold flight the eagle rises aloft to the clouds. 2. In prose it is impossible or at least difficult to write of nothing, in a verse it is very easy. 3. We work with the hand and the head, we speak with the mouth, we breathe with the lungs, we chew with the teeth, we digest with the stomach. 4. By her commerce England is celebrated, Switzerland by the beauty of her nature, Sweden and Laponia by their rocks and woods. 5. We can make a journey in a fourfold way: by going on foot, by driving in a carriage, by going in a ship, or by railway. 6. Corporal punishment often is wrong. 7. On the Alps, at Splügen, Mickiewicz wrote such words to Maryla: "Nowhere, nowhere can I separate from you; you go with me on sea, and you go on land behind me on my way."

82.

1. Przez rozmowę i obcowanie można wkrótce nauczyć się języka. 2. Miłością i dobrocią więcej się wskora niż gniewem i złościwością. 3. Jaką miarką innym mierzysz, taką będzie ci mierzono. 4. Przez bezczynność i nieład miasta i narody giną. 5. To miasto z bogaciło się handlem i przemysłem. 6. Krzywdą nikt się nie z bogaci. 7. On pracuje dzień i noc. 8. Jemy nożem i widelcem.

Rozmowa.

With what hand is it easier to write?	It is easier to write with the right than with the left hand.
Who drives there with one horse?	The nobleman Dobrzyński drives with one horse.
By what do towns get rich?	By commerce and trade.
With what do we light a fire in the stove?	With wood, coal, cokes and, in some villages, also with straw.

83.

1. Make a bet with me! 2. The Teutonic Order conquered the country of the old Prussians by the sword. 3. The children took a walk with their parents and then they learned (together) with their teacher. 4. With whom you have intercourse, such a man you become. 5. Love of the native country was the watchword of our ancestors (forefathers). 6. Verbs govern different cases of substantives.

7. The king rules over his subjects, the functionary administers the country. 8. He who despises his fellow-creature, transgresses the commandments of God. 9. This man smells of birch-tar. 10. Until the times of Pythagoras, the learned Greeks called themselves 'wise men'; Pythagoras first chose a more modest title and called himself a 'lover of wisdom' or 'philosopher'. 11. 'Modesty is a plant which only grows on noble ground', say the Germans. 12. It is difficult to some people to learn politeness. 13. Acquaintances abroad often deceive (us). 14. The sick man spits blood. 15. He assured it by his word of honour. 16. People smeared the sick man's side with unguent.

84.

1. Zwierzęta żywią się trawą, ziołami, korzonkami, liśćmi, zbożem i mięsem. 2. Najmłodszy brat uczył się z siostrą. 3. Obcuje z cnotliwymi mężami. 4. W jedenaścim roku życia poszedłem do gimnazjum, w dwudziestym trzecim na uniwersytet. 5. Z wielkim trudem dzieło skończyłem. 6. Wybrano go dyrektorem. 7. Królowie rządzą narodami. 8. Bogaci nie powinni pogardzać bliźnimi. 9. Pojechaliśmy z bratem Szczepanem do ciotki do Wieliczki pod Krakowem. 10. W Warszawie zawarliśmy znajomość z kilku bogatymi panami.

Rozmowa.

Who was with you at church?	Our parents were with us at church.
If God is with us, who is against us?	Nobody can be against us
Who made this brave soldier a nobleman?	The king made him a nobleman.
What will be[come] your son?	He will become a carpenter or a joiner.
In what manner does this person behave towards you?	She behaves towards me like a mother.

85.

1. Marching to the town, they beat the enemies. 2. Alexander the Great, having passed the straits of the Hellespont, vanquished the Persians. 3. Kościuszko never refused his help to those who were in need. 4. Having filled their own hive, bees do not think of any other. 5. Caesar, dictating different letters to his secretaries, still conversed with his present friends. 6. While standing on one leg, a certain poet wrote some verses down in a sheet. 7. If a man wishes to be an example to others, he ought to distinguish himself by morality; otherwise he

cannot be praised by anybody. 8. When passing near a village-hut, I heard a child weeping and its mother exhorting it. 9. The offended man seeks to revenge himself (= for revenge). 10. When bidding farewell to a person whom we are to meet soon again, we say: "Farewell" (= [I hope] to see you). 11. It is difficult even to the simplest man to get on without reading and writing. 12. We see our parents going with my brothers to School Street.

86.

1. Przeszedłszy rzekę był pewny (bezpieczny). 2. Obwarowawszy się (jeszcze), uważał się za pewnego (bezpiecznego). 3. Potrzeba wielu godzin, żeby obejść japońskie miasto Jeddo. 4. Islandczycy nie przechodzą obok Gajsyru, nie zajrzawszy do źródła. 5. Chcąc zachować zdrowe zęby, nie jadajcie gorących potraw i nie pijcie zimnych napojów. 6. Trzeba mieć siedem klanstw w zapasie, aby jedno potwierdzić. 7. Słoń może wypić dziesięć kwart araku, nie upijając się. 8. Kiedyś widziano tę młodą kobietę, niosącą rano bułki i mleko. 9. Obejrawszy obozowisko, był smutny że tyle krwi popłynęło. 10. Niema sprawiedliwego sędziego, który karze człowieka, nie wysłuchawszy go. 11. Ten skład jest do wynajęcia. 12. Ten dom jest na sprzedaż.

Rozmowa.

Could he not learn the Polish language, living some years in Poland?	No, owing to his aversion to the (Polish) language he did not even learn some expressions.
What did you do, having returned from your walk?	We finished our lessons.
Where did he lose his book?	Going to school, he lost his book.
What did the children do, having got nothing for breakfast?	They complained at once to their father.

Ozimina.

Gdy się kończy lato i zaczyna jesień, rolnik pługiem orze gołe pola i siewa dużo ziarna w długie brzozy. W krótko wzrastają z ziemi małe listki trawy, a całe pole podobne jest do zielonej łąki. Zimą śnieg pokrywa wątle rośliny i chroni je przed zmarznięciem.

Gdy zaczyna się wiosna i śnieg taje, małe źdźbła żyta i pszenicy wzrastają, a wkrótce u czubka pokazują się kłosa, które żółkną podczas upału letniego. Skoro zboże

dojrzeję, przychodzą żeńcy i ścinają je kosą. Młode robotnice wiążą zboże (żdźbła) w snopy i ustawiają je w kopy. Gdy zboża są suche, młóci się je zaraz na polu młóciarnią parową; tylko ubogi wieśniak młóci jeszcze swe zboże cepami w domu na klepisku (boisku). Wymłócone ziarna zbiera się w wielkie worki (wory) i znosi do śpichlerza, albo posyła młynarzowi do młyna. Tam miele się z nich piękna, biała mąka, z której piekarz piecze dla ludzi chleb i ciastka.

Na wsi u mego wuja.

Blisko stolicy wuj mój posiada dużą wieś. Ujechawszy koleją aż do trzeciej stacji linii głównej prowadzącej ku południowi, idzie się piękną szosą, posadzoną drzewami wiśniowemi około kwadransu. Wtedy zwraca się na prawo i przychodzi przez laszek dębowy do większej wioski. Od drogi wiejskiej prowadzi aleja, obsadzona kasztanami, do wielkiej bramy, która zamyka na zewnątrz podwórze.

Wchodząc na podwórze, spostrzega się po lewej stronie skromny, ale nobliwie wyglądający dwór, w którym mieszka wuj ze swą rodziną. Obok domu stoją rozmaite zabudowania gospodarskie, drwalnia, skład na węgle i czeladnie. Naprzeciw bramy wchodowej wznosi się jednopiętrowy dom dzierżawcy. Dalej na prawo stoją stajnie i wozownie, nad którymi wyższe piętra mają poddasza dla zboża i siana. Obok tych zabudowań znajduje się druga brama, która prowadzi na pola. Blisko niej są dwa małe domy gdzie mieszkają robotnicy (sezonowi), którzy co rok z dawniejszego Królestwa Polskiego albo z Galicji przybywają.

W środku podwórza znajduje się wielka kupa nawozu, na którym gromada kur się uwija. Za nią w kałuży, uganiają się kaczk i gęsi. Blisko domu dzierżawcy znajduje się duży ogród, gdzie rośnie mnóstwo jabłoni, drzew gruszkowych, śliwowych i wiśniowych. Oprócz sadu jest tam także duży ogród warzywny i kwietnik (or ogród kwiatowy), a przy dworze piękny park z cienistymi starymi dębami i lipami i staw z pięknymi łabędziami.

Jan Sobjeski.

U podnóża Karpat, tam gdzie Bug ma swój początek, w starym zamku Olesku urodził się roku tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego podczas niezwykle silnej burzy Jan Sobjeski.

Wnuczka sławnego hetmana Żółkiewskiego, Teofila, była jego matką. Ojciec jego Jakób Sobjeski powierzył wychowanie obu swych synów, Marka i Jana doświadczo-

nemu mężowi, Stanisławowi Orchowskiemu. «Niech Orchowski najwięcej na to zważa, żeby bracia wzajemnie się kochali, młodszy starszego szanował, starszy młodszego kochał», pisał on w liście. Następnie przykazał Jakób Sobjeski nauczycielowi: «Nie chcę, aby moi synowie rośli rozpieszczeni, niech ich żołądki przyzwyczajają się do prostych potraw, jakie, jeżeli Bóg da, na wojnie mieć będą. Moi synowie nie powinni zaniedbać jednego dnia słuchanie mszy świętej (*literally* mają żadnego dnia słuchać mszę świętą). Gdyby przestróg i napomnień, kilkakrotnie nie mieli posłuchać, o czem (się spodziewam), ma mnie pan Orchowski natychmiast zawiadomić; będę wiedział, co czynić trzeba — mam kij, pod którym młodzież dobrze rośnie.»

Obaj bracia odebrali naukę w potykaniu, się bronią tańczeniu, jeździe konnej, muzyce i siedmiu językach. W roku tysiąc sześćset czterdziestym czwartym udali się obaj bracia do Paryża. Na odjeździe dał im ojciec następujące napomnienie: «Moje dzieci, rzekł, wydoskonalcie się we wszystkim, tylko nie w tańcach, bo tych nauczycie się tu od Tatarów». Było bowiem wówczas w Polsce w zwyczaju, częste walki z Tatarami nazywać «tańcami tatarskimi». Pierwszy występ Jana był w bitwie pod Beresteczkiem, gdzie został ciężko zraniony; brat jego Marek został w bitwie pod Batowem pojmany przez Tatarów i na rozkaz chana zabity. Matka, która mimo spartańskiego usposobienia została zupełnie przygnębiona, udała się na zawsze do Włoch.

W roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym piątym¹ ożenił się Jan Sobjeski z wdową po wojewodzie sandomirskim Janie Zamojskim -- Marją Kazimirą d'Arquion. Szesnastodniowa bitwa pod Podhajcami z Turkami ustaliła sławę Sobjeskiego, a świetne zwycięstwo pod Chocimem, które czterdziestu tysięcy Turków pozbawiło życia, było głównym powodem do wyboru Sobjeskiego królem.

Polish Exercises.

The Farm.

The wealthy farmer has a spacious, generally square court. On one side there is the dwelling-house, surrounded by the kitchen-garden and the orchard. Opposite the house there are the barn and the coach-house, on the left hand

¹ 1663 is an erratum in the English exercise.

the stable for horses and the store-house, on the right the stables for cattle, and swine and the poultry-yard.

In the stable for horses there are the horses and, in a special part, the colts. In the store-house there lie different sorts of corn, the clover-seed and the bran, designed for food. In the stable for cattle cows, oxen and calves stand fastened in rows. The neat herd presents them hay, clover or chopped straw, which he fetches from the store. The horses get the same food, but to chopped straw people add bran or oats. This food is poured into the crib, which generally is made of cement and has two parts, in the one there is the beverage, in the other the dry food.

In the stables for swine there are swine, that is, sows with little pigs and fattened hogs. In the poultry-yard there are plenty of all feathered tribe, as poultry, geese, ducks, sometimes also turkeys and guinea-fowls.

In winter the barn is filled with corn, in summer empty. Into the coach-house coaches and waggons are put when not employed, that they do not get wet by rain or get dry by the sun. There are, too, different agricultural instruments, as ploughs, harrows, sowing-machines and horse-rakes.

The Harvest.

Of all sorts of corn, rye ripens with us earliest, after it barley, wheat, peas and, at last, oats. As soon as the voice of the quail sounded from the ripe corn: 'Come to mow, come to mow!' our mothers and fathers took the sickles and went

To those fields, painted with different sorts of corn,
With gilded wheat and silvery rye;
And harvest(s) began.

But those times, when corn was mown with the sickle, have a long while gone away, for such a manner of harvesting lasted for too long a time, and at the harvest haste is necessary as long as the sun heats (earth) and fine weather lasts, in order to carry the corn in a dry state to the barns. For that purpose larger spaces were mown with scythes, but to-day even scythes are replaced by corn-mowing-machines (corn-mowers), sheaves-binder and grass-mowers. The corn-mowers are machines which mow the higher sorts of corn; if they bind sheaves at the same time, they are called sheaves-binder; for (the harvesting of) lower sorts of corn, clover and grass people employ grass-mowers. But when, after rain(s) and winds, corn lies down, it must be mown with scythes and laid into swaths.

Behind the reapers there go girls, who bind corn into sheaves and put it up into shocks or stacks; when it is dry, it is brought into the barns, or into heaps or stacks.

For thrashing only peasants of small farms employ flails, those of larger ones employ thrashing-machines driven by horses or by steam.

After corn there remain on the field only stubbles, but even they soon are covered with verdure, if corn is mingled with clover-seed.

After the (different) sorts of corn there is the turn of crops to be hoed, as potatoes, carrots, cabbage-turnips and beet-roots.

LaP.Gr
S7745el

509815
Ssymank, Paul
Elementary Polish grammar: Key.

DATE.

NAME OF BORROWER.

14-8-50

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

P.L. Sep 20 / 50

